No. ४६०२

Title नीलोद्वाहविधि

Author

Extent २५ पत्राणि Age सं० १७७८

Subject धर्मशास्त्रम्

नीलोद्वाहविधिः

५६०२

५६०२

F. = 25

पटीभारोरा. श्री.

नीलोबाहपत्र २५

नील

श्रीगणेशायनमः॥नीलोद्वाहलिख्यते॥नत्रऊपरज
नोईजोडो१॥वस्त्र१खारूउं॥अंगछो१॥कापडांराता
४॥फालियां२॥कनोटियां२॥वस्त्र१रातुं॥मोलीसूत्र
रातुं॥मीढल२रातुं॥सर्वौषधी॥गूगल॥खारेक॥टो
परुं॥फोफल४१॥नारियेलो१॥सूर्यपद१वरी॥आ राम
हूं॥चोखासेर२॥घी॥खांड=॥पाती॥मोड॥नुद्रापन ॥१॥
५२॥कलश२चरूडा२कोडियां२॥दर्भ॥तिलाद्रत॥

शमीपत्र ॥ बोरकुर ॥ गुडसेर १ ॥ पल्लव ॥ सप्तधान्य
॥ पूर्णपात्र स्त्रध्य ॥ ब्राह्मण ४ ॥ दक्षिणा ॥ आचार्यनी
दक्षिणा ॥ गोदान ॥ तिलपात्र ॥ घृतपात्र ॥ मुखावलो
कार्थघृतपात्र ॥ विष्णु ॥ गंगोदक ॥ तुलशी ॥ स्रुकेडि
॥ श्रीगणेशायनमः ॥ यजमान स्नानसंध्यानित्यकरे
॥ अद्येत्यादिदेशोच उद्वाहविधिनानीलवृषोत्सर्ग
प्रारंभनिमित्तं अविघ्नेन। ॥ यथाशक्तिविष्णोःपूजन
महं करिष्ये विष्णुपूजन

नील

प्राणान्समाप्य ॥ आचमनप्राणायाम ॥ विष्णुवार ३ ह
रिवार ३ नमो भगवते ॥ अपवित्रः पवित्रो वा इत्यादि
सप्त व्याधादिमात्रीपूजनोपहाराणां स्तु ॥ भूरादिज
पः ॥ उपास्मै गायता नरः पवमानायेंद्रवः अभिदेवां
इयक्षते अभिते मधुना पयो यथर्वाणो अशिश्रयु ॥ देवं दे
वाय देवयुः ॥ शा नः पवस्व संगवे जनाय शमर्वते ॥ शं
राजन्नोषधीभ्यः ॥ बभ्रवे नु स्वतवसे रुणाय दिविस्पृ

राम ॥ २ ॥

शो॥ सोमायगायमर्चत॥ हस्तच्युतेभिरद्रिभिः सुतं
सोमंपुनीतन॥ मधावानेमेधावतामधु ३॥ अत्रा
द्यमासे॥ एवमादि पुण्याहेमात्रीपूजनमहं करिष्ये॥
॥ गौरीपद्मासचीमेधासावित्रीविजयाजया॥ देवसे
नास्वधास्वाहामातरोलोकमातरा॥ धृतिपुष्टीतथा
तुष्टीआत्मदेवछयासह॥ कुटिलग्नांवसोर्धारासप्त
धाराघ्नेतेनतु॥ गणपतयेनमः॥ गणपतिंस्थापयामि

नील

मी इत्यादि २ ई मातरास्थापनं ॥ सप्तधारं वायुमकं
स्वरविदंमच छसप्तो अभीवछते हवी: ॥ ये प्रेएं
तिप्रचयछंति संगमेते दक्षिणादुहिते सप्तमातर: ॥
सप्तधारा घीनीपछे प्रतिष्ठा पूजाकरीने ॥ आभ्युदि
कश्राद्धआरंभे ॥ श्राद्धसमाप्य ॥ ब्राह्मणभोजनसंक
ल्प ॥ पछें ब्राह्मणनूं वर्णन करे ॥ अद्येश्री देशे च अमु
ककालेमहापर्वणे अमुकसगोत्रस्य अमुकशर्मणे

3 राम ॥ ३ ॥

स्वर्गाधस्त लोकप्राप्त्यर्थं शास्त्रो॰ थं उक्तग्रह विधिनानी
लवृषोत्सर्गमहं करिष्ये ॥ अस्मिन्नुक्तीयमाणे नीलवृ
षोत्सर्गकर्मणी अमुकवेदमुहूर्त्ते आचार्य एतत्ते पा
द्यं एषते र्घं च पूजये पादप्रक्षालनं आचमनं एवं च
तुरो वेदानं वर्ण ॥ प्राणायाम: ॥ ॐ अपवित्र: पवित्रो वा
॥ सप्तव्याधादि वर्णोपहाराणं॰ ॥ ॐ भूरादी॰ ॥ प्रचोद
यात् ॥ उपास्मै गायतानर: पवमानायेंदव: ॥ अभि

नील

देवांइ यच्छते ॥ अभित्ते मधुनापयो थर्वाणे अशिश्रयु
॥ देवंदेवायदेवयु: ॥ सनः पवस्वशंगवेशंजनायश
मर्वते ॥ शंराजन्नोषधीभ्य: ॥ बभ्रवे नुस्वतवसेरू
णायदिविस्पृशे ॥ सोमायगाथमर्चत ॥ हस्तच्युतेभि
रद्रिभि: सुतंसोमंपुनीतन ॥ मधावाधावतामधुः ॥ राम

॥ अत्राघमासेपक्षे थो ॥ अमुकगोत्रस्य अमुकशर्मा ॥४॥
णे स्वर्गार्धलोकप्राप्ती० ॥ अस्मिन्नक्रियमाणेनीलवृषो

त्सर्गकर्मणी आचार्यस्य जापकस्य वर्णार्चनपुण्या
हवाचनमहं करिष्ये ॥ अस्य कुंडलसमुद्रिकासुप्रत्या
म्नायेन मनसि संकल्पितं द्रव्यं आचार्यस्य जापका
नां अमहं वृणे ॥ वृतोस्मि ॥ अत्र चंदनं पुष्पं धूपं दीपं
यथादत्तं गंधाद्यर्चनं ॥ वर्णार्चनं ते स्वाहा ॥ इदमर्चनं
तं जोतिस्व अर्चनविधे स्तु ॥ अस्तं नमीमदंत ॥ हरी
॥ पुण्या ॥ यथोपपन्नं तृप्तिपर्यंतं भोजनं आचार्यतं

नील

स्वाहा ॥ पुण्याहं ॥ अभिषेक ॥ मांगल्य ॥ आशीर्वाद ॥
वर्णार्चनकर्मप्रतिष्ठा ॥ दास्यमाने हिरण्यं द ॥ आचा
र्यतेभ्यो स्वस्तिवाचकेभ्यो ॥ ददे ॥ अस्य वर्णार्चनक
र्मणो यंन्यूनं यदतिरिक्तं ॥ ब्राह्मणानां ॥ मस्तु ॥ गृ
हेहृद्धिशतानिभवं ॥ मस्तु ॥ मंडपकरणं ॥ ततो वृष
मातराणां पशुमातराणां स्थापनं ॥ नंदा ॥ सुमनसा
चिव ॥ सुभद्राच ॥ सुशीलाया ॥ पंचमीसुरभीप्रोक्ता ॥

राम
॥५॥

॥ एतै ते वृषमातरा॥ नंदिनी नलनी रौद्री मंगला भद्रकारिणी॥ इत्येतामातरास्थापयती॥ ततो रुद्रकलश॥ तथा आजिघ्रकलशस्थापयती कलश २॥ मेधातिथी पृथिवीगायत्री॥ ॐ स्योना पृथिवि भवा नृक्षरा निवेशनी॥ यच्छानः शर्म्मसप्रथः॥ २॥ अत्यं मजे तिकलशे दशक्षिपः प्रविप्राणां मतयो वाचईर ते॥ पवमाना अभ्यर्षंति सुष्टुतिमें द्रंविशंतिमदिरासइंदवः॥ २॥ म

नील

द्यौः पृथिवी च न इमं यज्ञं मिमिक्षतां ॥ पिपृतां नो भ
रीमभिः ॥ ३ ॥ सिंधुस्त्रं न घोजगती ॥ इमं मे गंगे यमुने
सरस्वती शुतुद्रि स्तोमं सचता परुष्ण्या ॥ असिक्न्या
मरुद्वृधे वितस्तयाजीकिये शृणुह्या सुषोमया ॥ ४ ॥ हि
रण्यगर्भः समवर्त्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसी
त् ॥ स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा वि
धेम ॥ प ॥ या ओषधीः ॥ अश्वत्थे वो निषदनं पर्णे वो वस

राम ॥ ६ ॥

निष्कृता॥ गोभाज इत्किलासथ यत्सनवथ पूरुषं॥ ६
॥ दासपत्नीरहिगोपा अतिष्ठन्निरुद्धा आपः पणिनेव
गावः॥ अपां बिलमपिहितं यदासीद्वृत्रं जघन्वाँ अप
तद्ववार॥ ७॥ अन्नपतेन्नस्य नो धेह्यनमीवस्य शुष्मि
णः॥ प्रप्रदातारं तारिष ऊर्जं नो धेहि द्विपदे चतुष्पदे
॥ ८॥ युवं वस्त्राणि पीवसा वसाथे युवोरच्छिद्रा मंतवो
ह सर्गाः॥ अवातिरतमनृतानि विश्वऽऋतेन मित्रा

नील

वरुण सचेष्ट ॥ र्ये ॥ याः फलिनीर्या अफला अपुष्पा

याश्च पुष्पिणीः बृहस्पतिप्रसूतास्ता नो मुंचं त्वं हसः ॥

१० ॥ रुद्राय नमः कद्रुद्राय. सू. २ रुद्रं स्थापयामि ॥ अं

बिकां स्थापयामी ॥ ततः प्रतिष्ठापूजा इदमत्र चंद

नं पुष्पं धूपं दीपं नैवेद्य ॥ नंदादयो मातरः ॥ कलश

स्थिता रुद्रादिदेवा पूजनं परिपूर्णमस्तु ॥ आचम

न प्राणायामः ॥ आचार्यत्वेन कुशंडी कर्म कर्मा त्र

राम

॥ ७ ॥

हं करिष्ये॥ समूज्यवार ३॥ उपलिप्य॥ उल्लिख्य॥ उ
द्धृत्य॥ अभ्युक्ष्य वार ३॥ अग्निमुपसमाधाय॥ इत्या
दि दक्षिणतो ब्रह्मास्थापनं॥ इत्यादी चरूश्रयः॥ ध्रू
त्वे जुष्टं गृह्णामी॥ जुष्टमासादयामी॥ जुष्टं प्रोक्षामी
॥ इत्यादि आज्यभागं कृत्वा॥ सप्तदश समिधा जुहुया
त् प्रजापतये॰ स्रुवेणाज्याहुती जुहोति॥ विष्णोस्त्वो
सी त्वमग्ने प्रमतीस्त्वं पितासी न त्वं वसिक्केतव॰ स्वा॰॥

नील

यसेमेहीभवंतो॥ अग्नेस्वाहा उत्तरतः॥ सोमायस्वा
हा दक्षिणतः॥ इहरतीस्वाहा॥ इहरमध्वास्वाहा॥ री
रुघ्नेतीस्वाहा॥ इहस्वघ्नतीउपसृतेजं॥ प्रजापतयेस्वा
हा॥ पूषागान्वेतुनपुसारक्षत्वर्वतपुसावाजाग्नेए
तुवःस्वाहा॥ आचमनप्राणायाम॥ अत्राघमासेपक्षे
तिथौइत्यादिदेशेचअमुकगोत्रस्यअमुकशर्मणः
स्यस्वर्गलोकधर्मप्राप्त्यर्थंशास्त्रोक्तफलावाप्त्यर्थंउ

राम
॥८॥

ह्यहविधिनानीलोत्सर्गांगभूतस्यापितृदेवतारु
द्रकलशारुद्रपूजनरुद्रीजपमहं करिष्ये रुद्रीजपे ॥
पुनः पूजा ॥ वाछडावाछडीनें तांबूलचारें एषवृषपा
द्यं एष वोर्घः ॥ आचमनं ॥ वाछडानें जनोई तथा वस्त्र
उढाडे ॥ अडीनें भणे ॥ तस्मिन्काले अग्नि॰ ॥ चैव वछ
तरी भविष्यतीफोफल ७ दक्षिणा ॥ पुण्याहं दीर्घमा
युरस्तु॰ ॥ द्विपदचतुष्पदेभ्यः॰ भवतु ॥ अस्य तांबूलमा

नील

नस्यसमध्यर्थेहिरण्यंदक्षिणांवृषस्यब्राह्मणेभ्यो
ब्राह्मणेभ्योऽहंसंप्रददे॥ दक्षिणाःपांतु॥ तांबूलदा
नकर्मणो· ब्राह्मणानांप्रसादात्सर्वं· उत्तरकर्मण्य
विघ्नमस्तु॥ आशीर्वाद॥ लग्नपत्री॥ ततो वृषवत्स
तर्योस्नपनं॥ वामेचक्रंदक्षिणेत्रिशूलंआलेखयेत् ॥ राम ए ॥
॥ ततोन्यासः॥ अग्निमीळे· सू· १मूर्द्ध्नि॥ उराबोध·
सू·१सिरसि॥ इमारुद्राय·सू·१त्रिशूल॥ आवोराजा·

स्तः१चक्रे॥ वामदेवोरुद्रस्त्रिष्टुप· स्तः२ललाटे॥
चक्षुर्णोधेहि· स्तः१चक्षुर्नेत्रयोः॥ त्र्यंबकंयजाम
हे·॥ नीलग्रीवाय· कंठे॥ ममाणिते· बाह्वो॥ स्त्राना
भद्रा· बाह्वो॥ कद्रुद्राय· हृदयं॥ हिरण्यगर्भः नाभौ॥
उरुत्यंजा· जान्वोः॥ सोमारुद्रा· जान्वोः॥ मातवपुत्रं·
पुच्छे॥ रुद्रस्य ये मीढुस· कण्ठे॥ इमारुद्रायगुह्ये
॥ जराबोधइतिसर्वांगेषु॥ अथवृषस्यदक्षिणेक

नील

र्णजपः॥ वृषोहिभगवान्धर्मश्चतुष्पदप्रकीर्त्तिता॥
वर्णोमित्तिमहंभक्त्यसमांरक्षतुसर्वदा॥ पश्चेंवाछ
डीनेंकानेजप॥ एतंहृषरुणीर्युक्तंपतीवोवत्सनं
शुभं॥ ददामितेनसहिताःक्रीडिध्वंहृष्टमानसाः
॥ ततोवृषस्यदक्षिणेकर्णेजपः॥ पीतावत्सानांपती ॥१०॥
रघ्नानांत्र्यघोपितामहातांगर्गेराणां॥ वत्सोजरायु
प्रतीधुवपीयु॥ युष्मांत्र्यमुष्याघतंतद्रुस्यरेतो॥

राम

10

एतं एतं युवानं पतीवो ददामीति नः॥ क्रीलं तिस्त्वर
थं त्रियेण॥ मा वा स्यात्रज नुषासं विदानी राय स्पो
षेणासमीषा विदे मः स्वाहा॥ ततो कुलशोदकेनाभि
षिकः॥ आपो हिष्ठा॰ सू॰ ३॥ उदुत्तमं वरुण॰ सू॰ २॥ सिं
धुत्तरं नद्योजगती॥ इमं मे गंगे यमुने सरस्वती शु
चिद्रस्तोमं सचता परुष्ण्या॥ असिकन्या मरुद्वृधे वि
तस्तयाजीकिये शृणुया सुसोमया॰ ३॥ कया नश्चित्र॰॥

नील

हिरण्यवर्णं विर्ग॰१ ॥ शं नो देवी॰ ॥ समुद्रज्येष्ठा॰ ॥ याओ
षधी॰ ॥ सहस्राक्ष॰ ॥ वत्सतरीनीप्रजा ॥ तीक्ष्णशृंग
यइत्यादि॰ ॥ साधुभवानास्तामर्चैस्यामोभवंतंउं
अर्चय ॥ उं कुरचकुरचकुरच ॥ उं प्रतिगृह्णतां
उं प्रतिगृह्णामि ॥ उं अर्हंवसंमसाड्ंसानांविद्युत्ता ॥११
मिवास्तुया ॥ इदं तमधितिष्ठामियोस्मांअभिदास
ति ॥ उं पाद्यं पाद्यं पाद्यं ॥ उं प्रतिगृह्णतां उं प्रतिगृह्ण

राम

मि॥ ॐ विराजो दोहो ऽसि विराजो दोहमसीय॥ मह्हि
पद्या विराजो दोहः॥ अर्घमर्घमर्घं॥ प्रतिगृह्यतां ॐ
प्रतिगृह्णामि॥ ॐ आचमनीयमाचमनीयमाचम
नीयं॥ प्रतिगृह्यतां ॐ प्रतिगृह्णामि॥ आपो हि ष्ठा म
यो॥ ॐ मधुपर्को मधुपर्को मधुपर्कः प्रतिगृह्यतां ॐ
प्रतिगृह्णामि॥ त्र्यः पलाचहतु सा प्रतिदेवचल्वा
सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां

प्रतिगृह्णामि ॥ ॐ सं सेभ्रं भवर्चस का या व स च क्ष
वा अग्नी राजा नो भक्ष यंतु हितं हं जी पितरस्त्वा
यं भ राजा नो भक्ष यं तु हितं हं जी ॥ उदकोपः ॥ आदि
त्यास्त्वा वरुण राजा नो भक्ष यंतु ॥ हितं हं जी ॥ रुद्रा
स्त्वे इंद्र राजा नो भक्ष यंतु ॥ हितं हं जी ॥ उदकोपः ॥
विश्वे त्वा देवा प्रजापति राजा नो भक्ष यंतु ॥ हितं हं जी
॥ ॐ भूः ॐ भुवः स्वः ॥ आपो हिष्ठा स्त्वा ३ ॥ आचमनं

॥शंनोदेवी॰ योगचसूर्यंदृशे॰॥नाभिमालभ्यते॥ॐप्रा
णपासिप्राणंमेपाहि चक्षुसमेपासिचक्षुसमेपा
हि॥स्रोत्रंमपासिस्रोत्रंमेपाहिवार २ इंद्रः चत्वा ऊ
रुसादयामि॥अनुनोमारुष्टतन्वोदंयविविष्टं॥गो
र्गोः मातारुद्रानांदुहितावसूनांस्वसादित्यानाम
मृतस्यनाभिः प्रनुवोचंचिकितुसेजनानानागामन
गामघितंविधिष्ट॥उस्त्वेऊत्रेणन्यतु॥पुण्याहंदीर्घ

नील

मायुस्तु॥ अस्मिन् मधुपर्कार्चनकर्मणि॥ कांस्यपा
त्रं रत्ताम्बापात्रं सर्वदेवमयब्राह्मणाय रूपाय तुभ्यं
ददे॥ मधुपर्कार्चनं परिपूर्णमस्तु॥ रूपवत्सतरीदा
ननिमित्तं रूपाय तत्ते पाद्यं एष ते अर्घं च॥ स्त्रजा पादप्र
क्षालनं॥ आचमनं॥ प्राणायाम अपवित्रः पवित्रो वा॥
सुरे॥ सप्तव्याधादिवत्सतरीदानोपहाराणां॰ स्तु॰॥
भूरादिजपः॥ उपास्मै गायता नरः पवमानायेंदव॥

13

राम ॥ १२ ॥

॥ अभि देवां इयक्षते ॥ अभि ते मधुना पयो ऽथर्वाणो अ
शिश्रयुः ॥ देवं देवाय देवयुः ॥ स नः पवस्व सं गवे सं ज
नाय सं अर्वते ॥ शं राजन्नोषधीभ्यः ॥ बभ्रवे नु स्वतव
से ऽरुणाय दिविस्पृशे ॥ सोमाय गाथं अर्चत ॥ हस्तच्युते
भिरद्रिभिः सुतं सोमं पुनीतन ॥ मधावा धावता मधु ॥
अत्राद्य मासे इतीदेशे च एवमादि पुण्यतिथौ देवस्तत्र
नमहं करिष्ये ॥ अत्र चंदनं पुष्पं यथादत्तं गंधाद्यर्चनं

नील

14

हृषाय तुभ्यमहं॥ इदमर्चितं ज्यो०॥ अन्नं नमीमदं तस्य
व॥ अन्नं नमीमदं तस्य वप्रिया अधुन्तत अस्तोस्तुतस्व
भानवोप्रि० हरी॥ यथोपपन्नं तृप्ति पर्यंतं भोजनं आ
चार्यते स्वाहा॥ पुण्याहं दीर्घमायुरस्तु॥ शिवा आपः
संतु॥ सौमनस्यमस्तु॥ अक्षतं चारिष्टं चास्तु॥ अद्ये राम
ह श्रीदेशे [illegible] गोत्रस्य अमुकशर्मणः स्य स्वर्गाधक्ष ॥२४॥
लोकप्राप्त्यर्थं शास्त्रोक्तफला०॥ इमां वृषवत्सतरीं गं

धपुष्पाघर्चितांयथाशक्तिस्तूर्यपदसहितांश्वत्वं
कारसहितांरुद्रजपद्वृषायतुभ्यमहंसंप्रददे॥अ
स्यवृषवत्सतरीदानकर्मणःप्रतिष्ठासि॥हिरण्यंद
क्षिणांरुद्रस्वरूपवृषायतुभ्यंब्राह्मणासूर्यपदाभरणे
पुरस्ताद्धोमः॥इयंनारी॰स्व॰ऋणा जाहोमे॥ततनीलो
पुच्छेतर्पणं॥आचमनप्राणायाम॥अत्राद्यइत्यादि
देशेचअमुककालमहापर्वणिस्वर्गाधस्तलोकःस

नील

कृतपापक्षयार्थे॥ उद्वाहविधिना नीलवृषस्तज्ज
जनितफलावाप्त्यर्थं॥ गोत्राणां पितृपितामहप्रपित
महानां॥ अमुकवमुकतमुकशर्मणां॥ गोत्राणां मा
तृपितामही प्रपितामहीनां॥ गोत्राणां मातामहप्रमा
तामहवृद्धप्रमातामहानां॥ गोत्रे मातामही प्रमाता ॥२५॥
मही वृद्धप्रमातामहीनां अमुकनामशर्मणां देविद
नां एकोद्दिष्टानां ततपत्नीनां पुराणप्रोक्तानां वृषव

राम

स्तरीपुच्छे तर्पणमहं करिष्ये ॥ ॐ अग्निस्तृप्यतु ॥
इत्यादिसर्वतर्पण ॥ ॐ ब्रह्माद्या देवतास्सर्वे ऋषयो
मनुवस्तथा ॥ असुरा देवपत्न्याश्च मातराश्चंडिका
स्तथा ॥ ते० १ ॥ दिक्पाला लोकपालाश्च ग्रहदेवाधिदे
वता ॥ ते सर्वे तृप्तिमायांतु नीलपुच्छेषु तर्पिता ॥ २ ॥ वि
श्वेदेवास्तथादित्यास्सिद्धाश्चैव मरुद्गणाः ॥ दक्षपीठ
पपीठानि नद्यो नद्यश्च सागराः ॥ ते० ३ ॥ पाताले नाग

नील

16

पत्न्यश्च नगाश्चैव सपर्वता॥ पिशाचाउल्काश्चैव
गणगंधर्वराक्षसाः॥ ते॰४॥ पृथिव्यापश्च तेजश्च वा
युराकाशमेवच॥ दिवि भूम्यंतरिक्षे च येच पातालवा
सिना॥ ते॰५॥ शिवश्शिवास्तथा विष्णुः सिद्धलक्ष्मीस
रस्वती॥ तयोधन्यश्च भगवानव्यक्तपरमेश्वरः॥
ते॰६॥ क्षेत्रौषधीलतावृक्षा वनस्पत्याधिदेवता॥ क
पिलःशेषनागश्च तक्षकोनंतएवच॥ ते॰७॥ जलौकाश्च

राम ॥२६॥

कवा काश्चयेचान्येखररूपिणः ॥ कुलीशास्त्रपरेन
कारीडीभाः कुरूरास्तथा ॥ अन्येजलचराजीवाश्चसं
ख्यातास्त्वनेकशः ॥ ते.८ ॥ चतुर्दशायमाश्चैव येचान्ये
यमकिंकराः ॥ सर्वतेपक्षिक्षिराडश्चपक्षिणापशव
स्तथा ॥ अन्येपीवनजीवायेदिवानिशविहारिणः ॥
तेस९ ॥ येबांधवाबांधवाश्चैव अन्येजन्मनिबांधवाः
॥ तेसर्वे. ॥ १०. ॥ कृमिकीटपतंगलांगतायेतुस्वकर्म

नील

17

भिः॥ तेषामुद्धरणार्घ्यायजलमेतंददाम्यहं॥ अजा
गोमहिषीरूपायेचान्येपशवस्तथा॥ स्वेदयोऽद्भिज्ज
जातया अंडजाश्चजरायुजाः॥ यांतिदास्तुभदास्ते
षुनीलपुछेषुतर्पिता॥ कंठी॥ सनकस्तु· सनातन·
कपिल· आसुरी· वोढु· पंचशिख·॥ अपसव्यं॥ दि
गुणोदभंग्रहेला॥ कव्यवालोनलंसोम्यायमश्चैवा
र्यमातया॥ अग्निष्वाताबर्हिषदःसोमपापितृदेवता

राम ॥२७॥

॥ आगच्छंतु महाभागा युष्माभिर रक्षितास्त्वह ॥ मदीयाः पितरो ये च कुले जाता सनाभयः ॥ तेषां तोयं मयादत्तं अक्षय्यमुपतिष्ठतु ॥ ततः पित्रेण्णां पात्राण्णां मातामहानां ततः पत्नीनां तर्पणं कृत्वा ॥ आब्रह्मस्तंबपर्यंत देवर्षियेचान्ये गोत्रिणस्तथा ॥ ते सर्वे तृप्तिमायांतु नीलपुच्छेषु तर्पिता ॥ सर्पव्याघ्रहतायेच शृंगीदंष्ट्रीजलाग्निभिः ॥ अपुत्रियाक्रियायेच अप्राराधमं

नील

वर्जिता ॥ वृक्षयोनिगता ये च त्रीण्णिगुल्मलतासिता
॥ यावनास्तु च सर्वेषु यामीषु विविधासु च ॥ नरके
षु च घोरेषु गता ये तु स्वकर्मभिः ॥ देवत्वं मानुषत्वं च
तिर्यक्के तु पिशाचतां ॥ आमगर्भमृता ये च शस्त्रघा
तहतास्थ ये ॥ असंस्कार हिता ये च रूरूवादिषु गा राम
मिषु ॥ ते सर्वे तृप्तिमायांतु नीलपुं ॥ आब्रस्तंबप ॥ १८ ॥
र्यंतं देवऋषीपितृबांधवाः ॥ तृप्यंतु पितरः सर्वे

18

मातमाता महाद्‌याः॥ अतीत कुलकोटीनां सप्त
द्वीपनिवासिनां॥ आब्रह्मभुवनांलोकेदिदमस्तु
तिलोदकं॥ पितृवंशे मृत्ता ये च मातृवंशे तथैव
च॥ गुरुश्वसुरबंधूनां ये चान्ये बांधवाम्रता॥ ये
मे कुलेलुप्तपिंडाः पुत्रदारविवर्जिताः॥ क्रियालो
पगताये च यात्यांधापंगवस्तथा॥ विरूपा आमग
र्भाश्च ज्ञाता कुले मम॥ ते सर्वे तृप्तिमायांतु अह

नील

य्य द्दुपतिष्ठतां॥ आब्रह्मणोये पितृवंशजाता मा

तुःस्तथावंशभवा मदीयाः॥ वंशद्वये ये मम दास

भृता भृत्यास्तथैवाश्रित सेवकाश्च॥ मित्राणि शि

ष्यापशवस्य वृक्षस्तुताश्चदृष्टाश्च कृतोपकाराः

जन्मांतरे ये मम बांधवाश्च तेभ्यः स्वधा तोयमहं राम

ददामि॥ सव्यं॥ आचमनं॥ तर्पणं ते वृषखुराक्रां ॥२९॥

तायां भूमिप्रदेशे पिंडदानं कृत्वा॥ प्राणायाम॥ त्र

19

पवित्रः पवित्रो वा ॥ नीलोद्वाहं गभूतपिंडोपसा
राणां पवित्रतास्तु ॥ भूरादि जपः ॥ अत्राद्य ॥ उ
त्सृष्टवृषखुराक्रांतभूप्रदेशे पित्रेणां मात्रेणां
मातामहानां ततपत्नीनां एकोद्दिष्टानां पित्रमा
त्री वंशस्यानां पुराणश्लोकानां पिंडदानमहं क
रिष्ये ॥ भूरादि पिंडद्रव्ये जपः ॥ सर्वेषां अवनेज
नं ॥ नः स्मरंति ये तेषां नानागोत्राणां नानासर्गे

नील

एणं ॥ यथाविभागं श्रवने निस्त्व॰ ॥ ततः पिंडदानं कृत्वा
॥ विधाय श्लोक दक्षिणे निर्वपेत पिंडान् पित्रे तु पि
शयत् ॥ गयाशीर्षं विजानीयात् नीलस्य दक्षिणे खु
रे ॥ पिंडं ख्वा निर्वपेत्तत्रै पित्रेणं प्रेत ततो नर ॥ ततः पत्नी
नां गुरूणां च ज्ञाति संबंधिनां तथा ॥ नाम गोत्रेण ॥ राम
पिंडांस्तु पित्रादीनां तथा क्रमं ॥ सर्वेषां पूर्वोक्तजना ॥ २० ॥
नां पिंडदानं कृत्वा ॥ ततः श्लोकाः ॥ पितृवंशे॰ ॥ हृद

20

योनिगतायेचवियोनेचापियेगता॥ सुक्ष्मत्वगता
येचयेचान्येतत्वमागता॥१॥ भूतयोनिगतायेचकृ
मियोनितथैवच॥ नरकेषुचयेजातातिर्यग्योनिग
ताश्चये॥ तेसर्वेतृप्तिमायांतु पिंडदानेनशाश्वता॥२
॥ अजादंताद्येकेचित्आमगर्भप्रपिंडता:॥ तेषामु
द्धरणार्थायइमंपिंडंददाम्यहं॥३॥ उद्बंधनमृतायेच
चविषशस्त्रहताश्चये॥ आत्मोघातिनोहंच तेभ्य:पिं

नील

डं ददाम्यहं ॥४॥ कृमिकीटपतंगत्वं गतायेतु स्वकर्म

भिः ॥ तेषामुद्धरणार्थाय पिंडमेतं ददाम्यहं ॥५॥ बं

धुवर्गाश्चये केचिन्नामगोत्रविवर्जिता ॥ स्वगोत्रप

रगोत्रे चा तेभ्यः पिंडं ददाम्यहं ॥६॥ अग्निदाहहतायेच राम

सिंहव्याघ्रगतास्चये ॥ शृंगभिर्दंष्ट्रिभिर्वापि तेभ्यः पिं ॥२१॥

डं ददाम्यहं ॥७॥ अग्निदग्धाश्चये केचिन्नाग्निदग्धा

स्तथापरे ॥ विद्युच्चोरहतायेच तेभ्यः पिंडं ददाम्यहं

21

॥८॥ रौरवे चांधतामिस्त्रा कालसूत्रे च ये मृता ॥ तेषां

॥९॥ असिपत्रवने घोरे कुंभीपाके च ये गता ॥ तेषां

॥१०॥ अनेकयातनासंस्था जनिता यमसादने ॥ तेषां

॥११॥ असंख्ययातनासंस्था ये नीता यमकिंकरा ॥ तेषां

॥१२॥ पशुयोनिगता ये च पक्षिकीटसरीसृपाः ॥ अथ

वा वृक्षयोनेषु ॥१३॥ अन्ये दुर्मरणा ये च ये हताश्चु

धयास्तेषा ॥ भूतप्रेतपिशाचेवतेभ्यः ॥ नरकेषु सम

नील

स्तेषु यातनाभिप्रपीडिता॥ तेषामु॰॥ दिव्यंतरिक्ष भू
मिस्थापितरो बांधवादयः॥ ते सर्वे॰॥ ये केचित्प्रेत
रूपेण वर्त्तंते पितरो मम॥ ते सर्वेतृप्तिमायांतु पिंड
दा॰॥ देवामनुष्या पितरो वयांसि सिद्धाश्च यक्षोरग

22

दैत्यसंघाः॥ प्रेता पिशाचास्तरवः समस्तां॥ ये चान्य राम ॥२२॥
मीह्वि मयात्र दत्तं॥ पिपीलिकाः कीटपतंगकाद्या वि

मुक्तिताकर्मविंधबंधाः॥ प्रीयंतुतेतृप्तिमिदंमया
त्तंतेभ्योनुसेष्टसुखिनोभवंतु॥ येषांनमातानपिता
नबंधुर्नैवान्नसिद्धिर्नतथान्नमस्ती॥ तत्तृप्तयेन्नंभु
विदत्तमेतत्प्रयांतुतृप्तीमुदिताभवंतु॥ चतुर्दशोभू
तग्रामोयत्तेषांतस्यास्थितास्याखिलभूतसंघा॥
तस्मार्थमन्नंहिमयाप्रदत्तंतेषामिदंतीमुदितोभवं
तु॥ महानपिंडा॥ पित्रादिसर्वेषांप्रेतवनेऽन्नं॥ अत्र

नील

चंदनंपुष्पंधूपंदीपंनैवेद्यं॥अन्नाछादनं॥यथाके

तानिगोत्राः॥पित्रः॥गोत्राः॥मातामही॰॥गोत्राः॥मात

महः॰॥गोत्राः॥मातामहिप्र॰॥एकोद्दिष्टानांततःपत्नी

नांभुक्तपिंडानांपुराणश्लोकानांश्च यथाविभागंनै

वेद्यंवःस्वधा॥अन्ना॰॥नैवेद्येपिंडाना॰॥अनेनपिंडदा राम

नेनगोत्रापित्रपितामह॰॥मातामह॰॥मातामही॰॥ए ॥२३॥

कोद्दिष्टानांततःपत्नीनांपुराणश्लो॰॥असदप्यातत्पितर

23

स्तु ॥ स्वर्गवासोस्तु ॥ अस्यकृतस्य नीहुराक्रांत ॥ भूमि

प्रदेशपिंडदानस्यय न्यूनंयदति· स्तु ॥ हमध्यंदम

स्यापिंड अवनुघ्राएं ॥ अथउत्सर्गः ॥ प्राणायाम ॥ अ

घेत्यादिदेशेच ॥ गोत्रस्यपितुः नामशर्मणस्य अमु

ककालमहापर्वणि स्वर्गाधस्तलोकप्राप्त्यर्थं शास्त्रो

क्तनार्थइमंकितंपयनीललक्षणोपेतंवृषंत्रिस्र

चक्रांकितं ॥ ग्रीवालंबितसूर्यपदोपेतां ॥ यथाशक्ति

नील

सुवर्णशृंगादिअलंकारनिष्क्रेती॰तद्व्यसहितं

गंधपुष्पाद्यर्च्चितां एवं विधिवत्सतरिसहितां ॥ अप

त्यं ॥ अमुकगोत्रस्य अमुकशर्मा अमुकस्तेजा मि

॥ इभ्युद्धतउदकले ॥ एतं युवानं पतिं वो ददामि तेन॰ राम

॥ समीसामदेम ॥ एष वृषमयादत्तं तंतारयेतुसर्व ॥२५॥

दा ॥ अहमुत्सृजामी ॥ पुरस्ताद्धोमः ॥ स्तुतिः ॥ धमसर्व

वृषरूपे॰ ॥ यद्येयुतंपर्युतं ॥ स्कंधेनग्रहरयंति ॥ अ

नील

25

स्मिन् कर्मणी न्यूनातिरिक्तदोषोपनिवृत्यर्थं दास्य
मानं दक्षिणा संकल्प्य ॥ तिलपात्रनो संकल्प ॥ मुखा
वलोकन ॥ आज्यं ते ॐ समु० ॥ सप्तकद्रोमं कुशांडी
सोंपाडे ॥ शुच्यग्रंमध्यं शुवेमूलमाज्यस्थाल्यां ॥ अ राम
ग्रेसर्वासीसी० ॥ तिम्रसमिधो० ॥ यथोक्तं पर्युक्षणं ॥ ॥२५॥
दद्मापत्री कूर्चनमार्जनं ॥ नानागोत्रेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो
भूयसीं दक्षिणां अहं संप्रददे ॥ इत्यादी समाप्तः ॥ ॥
संवत् १७७८ पोषसुदि [illegible] ॥ [illegible] धरजी वडनगरा शुनरखिया॥